

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΟΥ ΕΔΩΣΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A3. (Μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (ομιλία) λαμβάνουμε υπόψη:

δομή: απαιτείται ανάλογη προσφώνηση και αποφώνηση,

ύφος λόγου: σοβαρό, επίσημο,

γλώσσα: αναφορική/κυριολεκτική λειτουργία της γλώσσας.

Θετικά συνεκτιμάται η χρήση ορισμένων στοιχείων αμεσότητας/ προφορικότητας (π.χ. ρητορικές ερωτήσεις, ενδιάμεσες προσφωνήσεις)

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

Ο/Η μαθητής/-τρια οφείλει να εμπλουτίσει τα στοιχεία που θα αντλήσει από το κείμενο αναφοράς και τον συνοδευτικό πίνακα με περαιτέρω επιχειρήματα και τεκμήρια, αναφερόμενος/-η ειδικότερα στη σημασία του σεβασμού και της ορθής χρήσης της ελληνικής γλώσσας, όπως υπαγορεύει και η εκφώνηση.

Στοιχεία από το κείμενο αναφοράς για τον κίνδυνο εξαφάνισης των λιγότερο ομιλουμένων γλωσσών:

- περίπου 7.000 γλώσσες ομιλούνται παγκοσμίως, αλλά οι μισές από αυτές κινδυνεύουν με εξαφάνιση
- πρόβλεψη πως 1.500 γνωστές γλώσσες δεν θα ομιλούνται μέχρι το τέλος του αιώνα
- τα εκπαιδευτικά ιδρύματα προωθούν κυρίως την εθνικά επικρατούσα γλώσσα, αφήνοντας σε δεύτερη και τρίτη μοίρα τις υπόλοιπες διαλέκτους, ενώ η αύξηση των μετακινήσεων και των ταξιδιών επιδεινώνει το πρόβλημα → η διαρκής έκθεση απομακρυσμένων πληθυσμών στην κυρίαρχη εθνοτικά γλώσσα εγκυμονεί κινδύνους για τις τοπικές διαλέκτους
- απειλείται η γλωσσική ποικιλομορφία του κόσμου: περίπου μία γλώσσα χάνεται επί του παρόντος κάθε τρίμηνο - η ταχύτητα με την οποία χάνονται οι γλώσσες θα

μπορούσε να τριπλασιαστεί τα επόμενα χρόνια, με τουλάχιστον μία γλώσσα να χάνεται κάθε μήνα

- η πρώτη γλώσσα παγκοσμίως είναι τα αγγλικά.

Σημασία της ορθής χρήσης της ελληνικής γλώσσας από τους εφήβους:

Επισημάνση των κινδύνων από:

- την εκτεταμένη χρήση ξένων λέξεων και εκφράσεων: υιοθετώντας άκριτα στην καθημερινή επικοινωνία λέξεις/όρους/φράσεις από άλλες γλώσσες -ιδίως από την αγγλική- σε τομείς που αφορούν κυρίως την τεχνολογία και τη διασκέδαση, ακόμη κι αν υπάρχει ή μπορεί να δημιουργηθεί αντίστοιχη ελληνική λέξη, ο λόγος των εφήβων καταλήγει σε ένα κράμα ελληνικών και ξένων λέξεων,
 - την κυριαρχία της αγγλικής γλώσσας σε ποικίλους τομείς της σύγχρονης ζωής (υπολογιστές, διαδίκτυο, μουσική, κινηματογράφος), που σχετίζονται με την καθημερινότητα των εφήβων, επιδρά καθοριστικά στη γλωσσική τους έκφραση,
 - την τηλεοπτική γλώσσα, όπως αυτή χρησιμοποιείται στα διαφημιστικά μηνύματα και σε εκπομπές νεανικού περιεχομένου, μία γλώσσα ατελή, όπου κυριαρχούν τα λογοπαίγνια, η ανάμειξη ξένων και ελληνικών γλωσσικών όρων, οι ελλιπείς διατυπώσεις, τα συντακτικά λάθη, η συνθηματολογία, καθώς και η χρήση περιορισμένου λεξιλογίου,
 - τον διαδεδομένο πλέον τρόπο επικοινωνίας των εφήβων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου για λόγους συντομίας η γλώσσα αποκτά μια συντομογραφική ελλειπτική απόδοση, με τη χρήση «λατινοελληνικού» αλφαβήτου, τα επονομαζόμενα «greeklish», η χρήση του οποίου ενέχει ολέθριες συνέπειες για την ορθογραφία των λέξεων
- η εκτεταμένη χρήση ξένων όρων, πέραν του ότι υποτιμά τις γλωσσοπλαστικές δυνατότητες της ελληνικής, επιφέρει μια αισθητή υπονόμηση της εκφραστικής ικανότητας των εφήβων, που δυσκολεύονται πλέον να συντάξουν ένα κείμενο με σαφή, ακριβή και ολοκληρωμένο ελληνικό λόγο, χωρίς να καταφύγουν στη χρήση ξενικών όρων.

B3. (Μονάδες 25)

1. Θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης

Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα θα αντληθεί από το ακόλουθο χωρίο του κειμένου:

«Δυσπιστούσε στις λέξεις. Είναι θανατηφόρα όπλα, έλεγε. Θέλουν μεγάλη προσοχή. Μοιάζουν με νάρκες θαμμένες σ' ένα καταπράσινο λιβάδι που ξαφνικά, όπως αμέριμνα περνάς σιγοτραγουδώντας, σε τινάζουν στον αέρα. Οι λέξεις, έλεγε, σε υπονομεύουν, δεισδύουν με πλοκάμια στο σώμα, κυκλοφορούν μέσα στο αίμα και τελικά σε κυριεύουν. Στο τέλος δεν είσαι τίποτα άλλο παρά λέξεις, η σάρκα σου δεν είναι παρά ένας ασκός που

περικλείει τις λέξεις, που σ' εκπροσωπούν, που διαμορφώνουν το χαρακτήρα σου και πεθαίνουν μαζί σου. Έτσι προσεκτικός στις εκφράσεις του μιλούσε σαν χειρουργός που φοβάται το νυστέρι.»

Απαραίτητο κρίνεται να τονιστεί η μεγάλη δύναμη που απέδιδε στις λέξεις ο ήρωας, σε βαθμό ώστε να τις χρησιμοποιεί με ιδιαίτερη προσοχή, σχεδόν με φόβο, καθώς πίστευε ότι διαμορφώνουν το πνεύμα και συγκροτούν συνολικά την προσωπικότητα του ατόμου.

Το δεύτερο ερώτημα εναπόκειται στην κρίση του/της μαθητή/-τριας.

Σημαντική, ωστόσο, θεωρείται τουλάχιστον η επισήμανση των ακόλουθων:

- οι λέξεις που χρησιμοποιεί το άτομο αποτελούν το αποτύπωμα του ψυχισμού του και είναι δηλωτικές του μορφωτικού και κοινωνικού του κεφαλαίου,
- η επικοινωνία σε λεκτικό επίπεδο διαμορφώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις των ατόμων.

ή

2. Θέμα δημιουργικής γραφής

Οποιαδήποτε επιλογή του/της μαθητή/-τριας που αποτυπώνει τον δικό του/της τρόπο πρόσληψης του κειμένου και πληροί της προδιαγραφές της εκφώνησης θεωρείται αποδεκτή, αρκεί να είναι νοηματικά και εκφραστικά ολοκληρωμένη.